

Marko Jesenšek
(Maribor, Slovenija)

JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI SLOVENSКИH PESMI
AVGUSTA PAVLA

Abstract: Avgust Pavel's Slovene poems and their linguistic characteristics
Between 1907 and 1917 Avgust Pavel published nine poems written in Slovene Prekmurje dialect. His works are known for simple language, use of Prekmurje vocabulary, epithets, word and verse repetitions, as well as for author-specific word order.

First, Pavel's lexis was compared with the Dictionary of Beltinci Prekmurje speech and with Porabje dictionaries (by Marija Bajzek Lukač and Marija Kozar Mukič). Pavel was fond of vocabulary found in above mentioned language books, and he rarely used contemporary Slovene language.

Second, Pavel's lexis was edited in accordance with dictionary norm set by Novak's Old standard Prekmurje language dictionary. Due to the length restrictions, this particular article features a selection of Pavel's glossary from A to K only.

Keywords: August Pavel, Slovene poetry, dialect, glossary

Uvod¹

Avgust Pavel je napisal devet pesmi v prekmurskem narečju. Leta 1907 je objavil v Kalendarju najsvetešega srca Jezušovoga (1907, 98) devetkitično štirivrstičnico *Slovo*, v Marijinem listu (1907/9, 273–274) pa desetkitično štirivrstičnico *Na našem pokopališči*. Osem let kasneje je v Novinah izšla štirinajstkitična pesem *Spomin-cvetje brati na grob* (Novine, 7. 11. 1915/45, 2–3.), nato pa so v Kleklovem časopisu leta 1916 izšle štiri pesmi: devetkitična *Na dušni den*, (Novine, 26. 11. 1916/48, 2), sedemkitična *Gospodne, smilij se!* (Novine, 24. 12. 1916/52, 2), šestkitična *Zrepli sad i mlado cvetje* (Novine, 17. 11. 1916/51, 2) in sedemkitična *Že je zima na podoukni* (Novine 24. 12. 1916/52, 3–4); leta 1917 pa še dve: desetkitična *Ne de tak vsigdar, kak je bilo* (Novine 30. 9. 1917/39, 4) in trinajstkitična *Mojim starišom* (Novine 14. 10. 1917/41, 4). Pesmi vse do leta 2016 niso bile natančno analizirane, čeprav so

¹ Prispavek je nastal v okviru raziskovalnega programa ARRS Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine (P6-0156), ki ga vodi prof. dr. Marko Jesenšek.

jih nekateri raziskovalci prekmurskega jezika in literature, npr. Novak, Šebjanič, Berden, Kozar Mukič, Just (JUST 2017: 179), omenjali in nanje opozarjali ob Pavlovih obletnicah ali ko so predstavljali njegovo obsežnejše in odmevnejše pesnjenje v madžarskem jeziku. Franci Just (2017: 180) je v Pavlovem letu 2016 literarnozgodovinsko predstavil vseh devet prekmurskih pesmi; razvrstil jih je v tri skupine (družinske, skupnostne in eksistencialne pesmi) ter predstavil »obliko Pavlove pesniške izpovedi« (JUST 2017: 185) v poglavjih o verzno-kitični organiziranosti pesmi, zvočnosti in slogu. Pavel je pesnil za bralce prekmurske periodike, za katere je menil, da so »pretežno preprostejši, literarnega branja manj večji ljudje«, zato se jim je jezikovno in slogovno poskušal čim bolj približati. Just (2017: 189) meni, da je »njihove zmožnosti literarnega branja celo malo podcenil«, saj prepozna Pavlov pesniški jezik za poenostavljenega; blizu je ljudskemu in cerkvenemu pesništvu:

»Z iteracijami, pomanjševalnicami in antitezami posnema slog ljudske pesmi, npr. *»Stoji, stoji nam mala vesica, / pri vesici pa voska cestica, / pri cestici pa hribček majheni«* (Na našem pokopališču), *»Sakšo ütro slana spadne, / sakšo ütro nam popari«* (Že je zima na podouknji), *»Oj, zeleni listek, / oj, zeleni listek«* (Spomin-cvetje brati na grob), *»Se rosa mrzla blišči na grobaj, / se skuza topla blišči mi v očaj«, »Tečte, tečte tople skuze / po zmržnjenoj hladnoj zemli«* (Na dušni den), *»Se rosa mrzla blišči na grobaj, / se skuza topla blišči mi v očaj«* (Na našem pokopališču).

S psalmskimi priprošnjami, bodisi neposredno Bogu (Gospodne, smiluj se) bodisi soncu (Že je zima na podouknji) ali dušam umrlih (Na dušni den), s paralelizmi členov in polisindetonom, s priprošnjim in molitvenim besediščem (Gospodne, smiluj se: *»Ti Oča naš nebeski! K-tej šetüje tvoje lüstvo. / Ti si vert! ...«*) posnema svetopisemsko govorico. Verzi *»Daj nam zmago, rejšno, slavno, / da pá zákon tvoj zavlada! / Pridi k nam Králestvo tvoje ...«* (Gospodne, smiluj se) so Pavlova pesniška variacija očenaša.« (JUST 2017: 189)

Jezik Pavlovih prekmurskih pesmi

Pavlove prekmurske pesmi jezikovno pripadajo *osrednjemu narečju*, kakor je v slovnici (PAVEL 2013: 19) sam imenoval prekmursko ravenko podnarečje. Besede je zapisoval s črkami prekmurskega slovenskega jezika *a, á, b, c, cs, d, e, ê, é, f, g, h, i, í, j, k, l, m, n, nj, o, ô, ó, ö, õ, p, r, s, sz, t, u, ú, ü, ű, v, z, zs* – leta 1907 sta obe pesmi pisani z ogrico (*cs, sz, s, zs*, npr.: *vcseraj, meszec, zadobis, krizs*), nato pa ostalih sedem s slovenico (npr.: *včeraj, mesec, zadobiš, križ*). Cankovske narečne dolge dvoglasnike *i:ï, ü:ï* in *ü:ÿ* je zapisoval z enočrkjem (*i, ű, u*), s posebnima znakoma pa je označeval *e:ï* (*svêti*) in *o:ÿ* (*Bôg*). Preglas za *c, č, ž, š* in *j* ni dosledno izveden in prevladujejo narečne cankovske oblike: *z bičom, z zrnjom, stopajom, starišom* (toda: *v božem*).

Za soglasniški sestav so značilne naslednje narečne spremembe – (1) mehki *lj* je otrdel: *kralestvo, minlivo, na zemli*; (2) soglasnik *h* je na koncu besede za

samoglasnikom prešel v *j* ali pa onemi: *na grobáj, v očáj, po strniščáj; vsej deseti /glav/*; (3) sredi besede med dvema samoglasnikoma redko preide v *j*, npr. *ploja*; (4) soglasnik *h* na začetku besede pred zlogotvornim *r* onemi, npr.: *rastov*; (vendar ne pred samoglasnikom: *hiža*); (5) ohranjen je protetični *v*, npr.: *vozek*; (6) prihaja do prilikovanja, npr.: *britkim, v sašem, sakša, ž-njim, nigdar*; (7) soglasniški sklop *pt > ft*, npr.: *fličice*; (8) *v > b*, npr.: *v bojni*.

V oblikoslovju imajo samostalniki ženskega spola v or. ed. končnico *-ov*, npr.: *z glavôv*; samostalniki moškega spola imajo v daj. in mest. ed. končnico *-i*, npr.: *po grôbi, v viheri*; or. mn. m. sp. ima končnico *-ami*, npr.: *nad grobami*; v pridevniški sklanjatvi imata daj. in mest. ed. ženskega spola končnico *-oj*, npr.: *po zmržnenov hladnoj zemli, celoj, globokoj*; pridevniška končnica za moški spol je *-oga*, npr.: *tistoga, večnoga*; pri glagolu se del. na *-l* m. sp. zapisuje z *-o*, npr.: *meo, zacvilo*, pomožnik *bomo > mo*, prisoten je panonski tip zanikanja, npr.: *ne si*.

Izbrano narečno besedje: *dosejmao, dônk, dreselne, drovne, ešče, grmlanca, korine, krščeni, odsejmao, okinčeni, odšterimao, z ocla, z oknja, z peldov, pospoloma, pozoja, pun, ranč, sunce, skuze, sühazni, tisočfarti, vtone, od vrejka*.

V nadaljevanju predstavljam slovarček besed, ki zajema besedje Pavlovih devetih prekmurskih pesmi. Zaradi omejenega prostora navajam le del besedja, in sicer od A do K. V geselskem članku so besede zapisane s slovenico (prepis iz ogrice v prvih dveh pesmih), naglas v zaglavju je Pavlov, v glavi geselskega članka pa je obnovljen s pomočjo Slovarja beltinskega prekmurskega govora (NOVAK 1996) in Slovarja stare knjižne prekmurščine (NOVAK 2015); slednjega sem uporabil kot metodološki vzor in sem po njem prevzel zgradbo geselskega članka (in krajšave za kvalifikatorje); pomagal sem si tudi s slovarčkom Agustičevega besedja (ULČNIK 2009). Pri razlagi besed sem uporabil tudi porabska slovarja Marije Bajzek Lukač (2009) in Franceka Mukiča (2005).

Ponazarjalno gradivo iz Pavlovih pesmi je označeno z arabskimi številkami – pred poševnico je številka pesmi, za njo pa vrstica pesmi (1/1 = prva pesem/prva vrstica, 2/n = druga pesem/naslov). Pesmi so oštevilčene po času nastanka: 1 *Slovo*, 2 *Na našem pokopališči*, 3 *Spomin-cvetje brati na grob*, 4 *Na dušni den*, 5 *Gospodne, smilij se*, 6 *Zrejni sad i mlado cvetje*, 7 *Že je zima na podouknji*, 8 *Ne de tak vsigdar, kak je bilo*, 9 *Mojim starišom*.

Slovarček

A

a vez. a, pa, toda: A jas pa stopim tužno med grobé 2/6; A gde leži pobožen siromák/Mu grob zarášča divja tráva 2/15; A skuze se silijo m' iz oči 1/25; Svet je velki, a moj dom je máli 1/29; A če Bog da, se šče enkrát vrnem 1/35

ali tudi al' vez. *toda*: Ali njegov prve život ugásne/Kak se z vaših pozábi lepot 1/3; Ali, vište, ka si vêmo:/Sila skrágna nas stiskáva 6/7; Betežasto, slabo telo/ ali dúša zdrava, jáka 9/2; Al' za svetsko, za minlivo/Deca vaša malo mára 9/19 áldov -a m *daritev*, *žrtev*: Da je modrost vsej modrosti:/Vôra, lúbav, delo, áldov 9/24

B

baháto prisl. *bahato*: Kak po grobáj baháto vse cveté 2/17
bič -a m *bič*: Pa nas z ostrim z bičom kara 5/11
bêli -a, -o prid. *bel*: Ne ponújjaj nam tak rano/Bêli snêg 7/26; Kak mi tú na bêlom svêti 6/11
betežásti -a -o prid. *bolehen*: Betežasto, slabo telo 9/1
bíster -tra -o prid. *bister*, *prodoren*: bistra gláva 9/6
biti bijem nedov. *biti bijem*: Srce mi je bole glasno bilo 1/11
blagoslòv -a m *blagoslov*: Naj vam rosí svéta rosa/Blagoslova, žegnja stálno 9/52
blájžen in blážen -a -o prid. *blažen*: Blájženi smej zadovolstva 9/40; Blážena pláva vedrina 7/30
blédi -a -o prid. *bled*: Žúto, blêdo, mrtvo listje 4/3
blêdo prisl. *bledo*: Sunce nam je potemnelo/Skôpo, blêdo, knično svêti 7/6
bliščati se -im se nedov. *bleščati se*, *lesketati se*: Se rosa mrzla blišči na grobáj 2/7; Se skuza toplá blišči v očáj 2/8
blódití -im nedov. *biti v zmoti*, *tavati*: Z povišnjenov glavòv, v mráki/Blódimó kak glúpi-slêpi 7/8
blüzi prisl. *blizu*: Ob zibeli je blüzi do groba 2/28
bodóči -a -e prid. *navzoč*, *bivajoč*: v bodočem nam sprotolje novo zori 8/34
bodóčnost -i ž *prihodnost*: v lepšoj bodočnosti vüpanje mej! 9/4, 40
Bôg -a m *Bog*: Sam Bog čuva njega vsaki sili 1/15; A če Bog da, se šče enkrát vrnem 1/35; Bôg! Tí Oča naš nebeski! 5/14, Oča, mati! Bog vas živi 9/37; Oča, mati! Bog vam vošči 9/41; Oča, mati! Bog vam plátí 9/45; Bog vam plátí tisočfárti 9/47; Da vas Bôg smileno sôdi 6/19; Naj nam samo Bôg privôšči 4/25; Tak vsi mo šli pred večnoga Bogá 2/25; Z Bogom gore, gore divokrásne 1/1
bogástvo -a s *bogastvo*: Bogástvo, zdrávje nika ne velá 2/26 I sveto od vás bogástvo 9/26
bogátec -tca m *bogataš*: Bogátec tú, sirmák ednáki je 2/21
bôgi, -a, -o prid. *ubog*, *reven*: Bôgo lüstvo posvečúje 6/4
bòj -a m *boj*, *bojevanje*: Tú konča trüd, se konča svetski boj 2/31
bojišče -a s *bojišče*: Na bojišče pa z bojišča/Raztorjenim rodnim grobam/Gláse nosi v túje kráje 6/34–36
bòjna -e ž *vojna*: Stavi grom, trobõnte bojne! 5/21; Od star'ga ognišča/V bojni ogenj mrski 3/18
bòle prisl. *bolj*: Srce mi je bole glasno bilo 1/11
bolečina -e ž *bolečina*: Na vse bolečine vrástvo 9/28

boriti se -ím se nedov. Borijo se ze vs môči 4/16
 boži -a, -e prid. *božji*: Milost boža vas segrêva 6/14; V božem trûdu, v znojnem deli 9/10; Láni k-žétvi z božim zrnom/Britke skuze smo sejali 7/13
 brátec -tca m *bratec*: Brátec naš lûbléni! 3/14
 brát -a m *brat*: Spomin-cvetje bráti na grob 3/n
 brez in brezi predl. z rod. *brez*: Kélko prejšlo brezi slêda 5/2; Da letos vaš den brez sveče/ Bôgo lûstvo posvečûje 6/3
 britki -a -o prid. *bridek, žlosten*: Da na dom mi britek bo spomin 1/28; Z britkimi rečmi potôžte 6/29; Britke skuze smo sejali 7/14; Za skuzico vsako britko 9/45
 brlôg -a prid. *brlog, slabo stanovanje*: Z svojga nôčnoga brloga 5/25
 brš prisl. *brž*: i kmica i meгла se brš razkadí 8/32

C

cêliti -im nedov. *celiti*: Srčna rana dugo cêli 5/5
 cêli -a -o prid. *cel, ves*: kak celi svet 1/30; V celoj hiži samo jaz ne spim 1/26
 cêrkev -kvi ž *cerkev*: Razrûšene znova zozídamo cerkvi 8/5
 cêstica -a ž *potka*: Pri vêsici pa vozka cestica/Pri cestici en hribček majheni 2/2-3
 cîntor -a m *pokopališče*: puni so cintori novi grobov 8/10; Na cintoraj novo zakrîje življenje 8/23
 cvêt -a m *cvet*: Odzvûna cvet 2/19; Tû me pozna vsako drevo, cvet 1/32; Mesto korin, cvetja/Žalostí se sáma 3/53
 cvetêči -a -e prid. *ki cvete*: Mladika cvetêča/V sprotoleti ránom 3/11
 cvetèti -ím nedov. *cveteti*: Kak po grobáj baháto vse cveté 2/17; Mesto korin, cvetja/Žalostí se sáma 3/35
 cvêtje -a s *cvetje*: Zrêli sád i mládo cvetje 4/n, 4/24

Č

čàren -a -o prid. *črn*: A nad nami ešče izdak/Čarna visi obláčina 7/4; čarni ftiči 7/15; čarne skrbi 7/26
 čé podr. vez. **1.** *če v pogojnih odvisnikih*: Ne dá ti mir kameni spomenik/Če ne si bio pobožen krščenik 2/34; Pobožen pa pokoj svoj zadobič/Če ránč si meo priglávi rastov križ 2/36 **2.** *če v časovnih odvisnikih*: *A če Bog da, se šče enkrát vrnem* 1/35
 člòvek -a m *človek*: človek 1/31
 čřv -a m *črv*: Čvrste stebre črv semele 4/7
 čúk -a m *čuk*: Kakšte nam čúk z lástne strehe/Vsako nôč smrt nazveščáva 4/19
 čùti čûjem nedov. *slišati*: i čûjemo vedno mrtvačkih zvonov 8/12; i samo mo svétešne čûli zvoné 8/22
 čútiti -ím nedov. *čutiti*: Čútím v srci 1/27
 čùvati -am nedov. *čuvati, varovati*: Sam Bog čuva njega 1/15
 čvřst -a -o prid. *čvrst, močen, trden*: Čvrste stebre črv semele 4/7

D

da vez. *I. da*: Čutim v srci, gore gledajoči/ Da na dom mi britek bo spomin 1/28; Ne zamérte /.../, Da létos vaš dén brez svêče/Bôgo lústvo posvečuje 6/3; smo mí molili, da vas Bôg smileno sôdi 1/19; Da je modrost vsej modrosti 9/23 **2. ko**: Da že nad njim rastéjo lilie 2/22; Pa da mesec v tihoj kesnojnoči/med meglámi pun pokáže se 1/21

dàleko prisl. *daleč*: Vas sin ide na daleko pot 1/2

dàti dám dov. *dati*: Ne dá ti mir 2/33; če Bog da 1/35; radi dámo 4/22

daviti -ím nedov. *daviti*: i síva nas meгла dùši, daví 8/16; i slepa nas meгла skúšáva, daví 8/30; *kakšté nas daví težáva* 4/18

dár -a m *dar*: svojga dára 5/13; Zemelskoga deci dára 9/18;

davno prisl. *davno*: Že sunce dávno zajšlo 2/39

dè nedov. *bo (biti bom)*: de gorela 9/34; Ne de tak vsikdár, kak je bilo 8/n; 8/2, 37; pesem de hválna donela na glás 8/6; z novim de ognjom segrevalo nás 8/8; Konec de enkrát trpljenja 8/18; 3/54

dèca -é ž *otroci*: Deca vaša 9/20; deci 9/18; Domovíni radi dámo: Vnúke, deco 4/23; za nás deco 9/46

dèčko -a m *fant*: zdravi dečki 4/14

dèlo -a s *delo*: delo 9/24; v znojnom deli 9/10

dén dnéva m *dan*: vaš dén 6/3; Pogašuje dén od dneva 6/17; na dùšni dén 6/n; dnévi so naši mráčni 8/15; dnévi 3/5; Jásne dnéve 9/39

detéce -a s *detece, otrok*: málo detéce 1/24

dimnik -a m *dimnik*: zakadi se dimnik 1/17

divji -a -e prid. *divji*: Mu grob zarašča divja tráva 2/16; Po vsej etih mokaj i divjih vihéraj 8/33; V tom divjom vihéri 3/16

divjáčina -e ž *divjačina*: Divjáčina trôbi 7/18

divnokrásni -a -o, prid. *čudovito lep, zelo lep*: gore divnokrásne 1/1

dnò -a s *dno*: Do dna srca prepošténi 9/6

do pred. z rod. *do*: do groba 2/23, 28; do korenine 4/10; do dna 9/6

dól -a m *dolina*: hribi ino dol 1/8

dòli prisl. *dol*: hodo gor in dol 1/6

dòlina -e ž *dolina*: Hrib, dolina, gore, drági dom! 1/34; v globokoj dolini 1/13; v dolini 1/18; v dolinah 1/23

dóm -a m *dom*: drági dom! 1/34; moj dom 1/14, 23, 29; vidit z hriba dom 1/10; na dom 1/28

domá prisl. *doma*: domá 5/3

domovína -e ž *domovina*: dùša domovine 4/12; Domovíni radi dámo 4/22

donèti -ím nedov. *doneti*: i pesem de hválna donela na glás 8/6

dönk vez. *vendar*: pa mi ljüpši dönk, kak celi svet 1/30

dosejmáo prisl. *dozdaj, doslej*: Dosejmao smo mímolili 6/18

dòsta prisl. *dosti, veliko, mnogo*: dosta skrbi 9/12

drági -a -o prid. *drag*: drági dom 1/34; mati drága 9/4; drági moji vojáki 8/17; dráge dùše 6/2

drágomíli -a -o prid. *drag, mil*: dragomili dom 1/14

dresélen -lnega sam. *žalosten človek*: vüpanje dresélnim 9/27; Tí si dresélna/Ešče nigdár nê zapústo 5/16
drévo -a s *drevo*: Tü me pozna vsako drevo 1/32
drèvje -a s *drevje*: Súkalo se drevje 3/5
drôven -vna -o prid. *droben*: drôvne Ftičice 3/29
držéla -e ž *dežela*: v tühinskoj držéli 3/25
dúgi -a prid. *dolg, ki traja veliko časa*: dúga leta 9/9, 13
dùgo prisl. *dolgo*: rana dugo celi 5/5
dúša -e ž *duša*: edna dúša 4/11; dúša domovine 4/12; dúša 9/2, 3;
dúšiti -im, nedov. *dušiti*: síva nas meгла dúši 8/16
dùšni -a -o prid. *dušen*: dúšne bolezni 8/27; na dùšni dén 6/n
dúžen -žna -o prid. *dolžen*: v dužen áldov 4/21

E

ednáki -a -o prid. *enak*: ednáki je 2/21
eden edna -o glav. štev. *en, eden*: z ednim stopájom 5/21; edna duša 4/11
édno prisl. *vedno, venomer*: v edno káple 4/4
en ena -o nedol. člen en hribček 2/3; en grob 2/13
enkrát prisl. *nekoč*: se šče enkrát vrnem 1/35; Konec de enkrát trpljenja 8/18
èšče prisl. **1. še, poudarja pomen besede, na katero se nanaša**: Ešče nigdár 5/17;
ešče izdak 7/3 **2. poudarja visoko stopnjo**: ste ešče li srečnejši 6/9 **3. izraža nadaljevanje trajana česa**: Ešče z groba bo gorela 9/34
ète éta ète kaz. zaim. *ta*: Po vsej etih mokaj 8/33

F

fíič -a m *ptič*: čarni fíiči 7/15
fíiček -a m *ptiček*: Prestrášení fíički 3/42
fíičica -e ž *ptičica*: Ftičice nebeške 3/30

G

gáj -a m *gaj*: nad zlámanim gájom 8/36; svéti gáji 4/1, 9
gdè prisl. *kjer*: A gde leži pobožen siromák 2/15
gingav -a -o prid. *mlahav, slaboten, šibek*: gingavo rôžo 3/23
glás -a m *glas, zvok*: pesem de hválna donela na glás 8/6; gláse nosi 6/35
gláva -e ž *glava*: gláva 9/7; Ne povesi obvüpano, národ, glavo! 8/1, 38; pri glávi 2/38; z povišnjenov glavôv; gláv 5/23

glédati -am nedov. *gledati*: glédam 2/9; gore gledajoči 1/27
glúpi -a -o sam. *gluhi*: Blôdimo kak glüpi-slêpi 7/8
gòli -a -o prid. *gol*: gole grobé 8/24; so gôla 7/9
gòr prisl. *gor, gibanje proti višjemu kraju*: hodo gor in dol 1/6
góra -é ž *gora*: gore 1/1; gore gledajoči 1/27; goré 3/2, za goré 2/5, 39; proti goram 9/16; pod gorami 1/13
gospòd -a m *Kristus*: Molte za nás pri Gospòdi 6/21

gòspodne -a m *gospod, Kristus*: Gospodne, smiluj se! 5/n
 grízéči -a -e prid. *grizeč*: stáre na srci rane grízéče 8/28
 gr̃mlanca -e ž *grmenje, nevihta*: Vtíšaj grmlanco 5/20; v grmlanci 3/41
 gròb -a m *grob*: grob 2/10, 13, 16, 9; 3/28; do groba 2/23, 28; z groba 9/34; v grob 2/18; na grob 3/n; po gròbi 3/33; v gròbi 5/9; za grobom 2/10; gole grobé 8/24; grobé 2/40; novi grobov 8/10; med grobé 2/6; na grobáj 2/7; po grobáj 2/17, 2/41; nad grobámi 3/30
 gròbni -a -o prid. *grogen*: V vašoj gròbnoj, nêmoj temi 6/10
 gróm -a m *grom*: grom 4/8; ga ne najde grom 1/16; Stavi gróm 5/21
 gròza -e ž *groza, strah*: po grozi 8/36

H

hiža -e ž *hiša*: hiža 3/57; v hiži 2,/26
 hlàden -dna -o prid. *hladen*: hladen grob 2/9; jesén hladna 4/5; V krílo hladne smrti 3/20; po hladnoj senci 1/55; po zmržnjenoj hladnoj zemli 6/25
 hoditi hòdim nedov. *hoditi*: hodo 1/6
 hrib -a m *hrib*: hrib 1/34; z hriba 1/10; hribi 2,8
 hribček -čka m *hribček*: hribček 2/3
 hválen -lna -o prid. *hvalen, slavilen*: a pesem de hválna donela 8/6

I

i vez. **1.** *in med stavčnimi členi*: grob i križ 3/28; zrêl sád i mládo cvetje 4/n, 24; bêli snêg i – čarne skrbi 7/26; skrbi i trplenja 9/11; z návukom i z pèldov 9/22; Veseljé i radost 9/40; na zemli i po smrti 9/48; i kmica i megla 8/32; mokaj i divjih vihéraj 8/33; sunca i zarja 8/35 **2.** *in v vezalnem priredju*: Té navuk je naše vérstvo/I sveto od vás bogástvo 9/26; Razrúšene znova zozídamo cerkvi/i pesem de hválna donela na glás 8/5–6; Zdaj kučici vsákoj žalost prebívá/i puni so cintori novi grobov 8/9–10; trétjo že leto pokápamo vedno,/i čújemo vedno mrtvačkih zvonov 8/11–12; dnévi so naši mráčni, obláčni,/i síva nas megla dúši, daví 8/15–16; Prídejo svétki znova veselí/i britki v očáj vaši skúz več ne bo! 8/18–19; Zamuknejo teda pogrebni zvonovi/i samo mo svétešne čúli zvoné 8/20–21; telesne zacelijo rane skeléče,/i včúnejo žalostnim dúšne bolezní 8/26–27; se še enkrát vrnem/I vas páli 1/36 **3.** *tudi v vezalnem priredju*: Dúga leta so pretekla,/I jesén je že na prági 9/14; I vsáko pogášeno, pústo ognjišče/z novim de ognjom segrevalo nás 8/7–8; Zdaj trda okoli nás kmica vladúje/i slepa nas megla skúšáva, daví 8/30–31; te sunce z vedríné jáсно zasíja/i kmica i megla se brš razkadí 8/32–33
 imé iména s *ime*: v imé ni našem 6/28
 in vez. **1.** *in med stavčnimi členi*: gor in dol 1/6; **2.** *in v vezalnem priredju*:
 inda prisl. *nekoč*: tak kak inda 3/37
 ino vez. **1.** *in med stavčnimi členi*: hribi ino dol 1/8; **2.** *in v vezalnem priredju*:
 iti ìdem nedov. *iti*: ido 3/51; mo šli 2/25; ide na daleko pot 1/2;

iz predl. z rod. *iz*: iz oči 1/25
izdak prisl. *še vedno, še zdaj*: izdak 7/3

J

jáki -a -o prid. *krepek, močen*: dúša zdrava, jáka 9/2
jálno prisl. *sleparsko, goljufivo, varljivo, potuhnjeno*: Šteri jálno na nás lúča 5/24
jàs tudi *jáz méne* os. zaim. *jaz*: A jas pa stopim tužno med grobé 2/6; Jas zmrácnim srcem zapústim grobé 2/40; v celoj hiži samo jaz ne spim 1/26;
jásen -a -o prid. *jasen, srečen, vesel*: jáсне dnéve vu starosti 8/43
jásno prisl. *jasno*: jáсно zasíja 8/31;
jesén -i ž *jesen*: jesén 4/5; jesén je že na prági 9/14; vu jéseni 3/24
jesénski -a -o prid. *jesenski*: jesénska slána 3/55

K

k predl. z daj. *k*: Prido k tebi 3/31; K-tej šetúje 5/15; k-žetvi 7/13; Pridik nam Králestvo tvoje 5/28
kà kóga ozir. zaim. *kar*: Ali, vište, ka si vêmo 6/7; V dužen áldov, vse ka mámo/Domovíni radi dámo 4/21
kadar vez. *kadar, ko*: Včási njegov zakadi se dimnik/Kadar pride rosonosen mrak 1/18; Kadar sunce vtone pod oblák 1/20
kàk prisl. **1.** *kako*: Náši stáří, svéti gáji/Kak ste letos pústi, prázni 4/2 **2.** *ekspr. kako, izraža veliko mero povedanega*: Pa kak je ugájalo mladenci 1/7; Pa pri srci kak bilo mi milo 1/9; Kak po grobáj baháto vse cveté 2/17, kak tráva vgrob pogánja korenjé 2/18;
kàk vez. **1.** *kakor, kot za izražanje primerjave*: Pa mi ljúbši dónk, kak celi svet 1/30; Ne je tak, kak inda 3/37; Smrt te pokosila/Nesmilena, rana/Kak gingavo rôžo/vu jéseni slána 3/21–24; Kak v grmlanci nágloj/Prestrášeni ftíčki/Vkúp se potégneto/Pri stárom ognjišči 3/41–44; Ví ste ešče li srečnejší/V vašoj grôbnoj, nêmoj temi/Kak mí tú na bêlom svéti 6/11; Ne de tak vsikdár, kak je bilo 9/n, 2, 37; v bodočem nam sprotolje novo zori 8/34
kak slednji trák sunca i zarja večerna
2. za izražanje podobnosti: Mirno spi, kak málo detece 1/24; Blôdimo kak glúpi-slêpi 7/8 **3.** *kakor hitro*: Ali njegov prve život ugásne/Kak se z vaših pozábi lepot 1/4;
kàkòli ozir. zaim. *kar koli*: Kakoli ž-njími zgučávle 6/34
kàkšté prisl. *kakor koli*: Kakšté nas pečéjo rane/ Kakšté nas dávi težáva/ Kakšté nam čúk z lástne strehe/Vsako nôč smrt nazveščáva 4/17–20
kàma prisl. *kam, usmerjenost v nedoločen kraj*: Kama si zablôdo 3/14
kamaštéč prisl. *kamorkoli*: Zamišlen pogléd nam/Kamaštéč zablôdi 3/46
kàmeni tudi kamèni -a -o prid. *kamnit*: spomenik kameni 2/14; Ne dá ti mir kameni spomenik 2/35
kđzati -žem nedov. *kazati*: Pot kđzala 9/35
kélko prisl. *koliko*: Oh, kelko ji že odíšlo/Kélko prešlo brezi slêda/Kelkim se domá za svoje/Žgéča rana v srcé vjêla!! 5/1–4

kèlikokrat prisl. *kolikokrat*, *izraža nedoločeno število ponovitev*: Kelikokrat sam po hladnoj senci/ Samsemeren hodo dol in gor 1/5
késen -sna -o prid. *pozen*: v tihoj kesnojnoči 1/21
ki ozir. zaim. **1.** *kateri, ki*: krepki môži/Kí za nás že tretjo leto/Borijo se ze vso môči 4/15–17 **2.** *kdor*: Za tistoga, ki mró je v Kristosi 2/30
kmica -e ž *tema, mrak*: Zdaj trda okoli nás kmica vladuje 8/29; i kmica i megla se brš razkadí 8/32
knično prisl. *temno, mračno*: Sunce nam je potemnelo/Skôpo, blêdo, knično svêti 7/6
kòmaj prisl. *komaj*: Lúč nam komaj zadolêva 6/16
kónčati se -am se dov. *končati se, zaključiti se*: Tü konča trüd, se konča svetski boj 2/31
kónec -nea m *konec*: Konec de enkrát trpljenja, nevol! 8/18
korenína -e ž *korenina*: Tak mirajo naši gáji/od vrejka do korenine 4/10
korenjé -á s *korenine*: tráva vgrob pogánja korenjé 2/18
korina -e ž *cvetlica*: Odzvüna cvet, korine pisane 2/19; Mesto korin, cvetja/Žalostí se sáma 3/53;
korinica -e ž *cvetličica*: Na cintoraj novo zakrje življenje, 8/23–24
24 tráva, korinice gole grobé.
kàpati kápem nedov. *padati*: V edno káple po súházni 4/4
kráj -a m *kraj*: z vsej krajôv 3/2; Gláse nosi v túje kráje 6/35
králestvo -a s *kraljestvo*: Pridik nam Králestvo tvoje 5/28
krèpek -pka -o prid. *močen, krepek*: krepki môži 4/14
krílo -a s *naróčje*: Z maternoga kríla/V krílo hladne smrti 3/19, 20
Kristos -a m *Kristus*: ki mró je v Kristosi 2/30
kríž -a m *križ*: Má stesan križ 2/14, Če ránč si meo priglaví rastov križ 2/38; križ leseni 3/28, 6/32
krščeník -a m *kristjan*: Če ne si bio pobožen krščeník 2/34
kùčica -e ž *kočica*: Zdaj kučici vsákoj žalost prebiva 8/9

Literatura

- BAJZEK LUKAČ 2009 = BAJZEK LUKAČ M. Slovar Gornjega Senika A–L. Maribor, 2009.
JUST 2017 = JUST F. Literarna ustvarjalnost Avgusta Pavla v prekmurskem jeziku // Življenje in delo Avgusta Pavla. Ur. M. Jesenšek. (Zora 120). Maribor, 2017. 177-193.
MUKIČ 2005 = MUKIČ F. Porabsko-knjižnoslovensko-madžarski slovar. Szombathely, 2005.
NOVAK 1996 = NOVAK V. Slovar beltinskega prekmurskega govora. Murska Sobota, 1996.
NOVAK 2015 = NOVAK V. Slovar stare knjižne prekmurščine. Ljubljana, 2015.
PAVEL 2013 = PAVEL A. Prekmurska slovenska slovnica. Vend nyelvtan. Ur. M. Jesenšek. (Zora 100). Maribor, 2013.
ULČNIK 2009 = ULČNIK N. Začetki prekmurskega časopisja: besedje Agustičevega časopisa Prijatelj. (Zora 67). Maribor, 2009.